

Abonamentul

Pentru monarhie:

Pe an 6 fl., 1/2 an
3 fl., 1/4 an 1 fl. 50 cr.

Pentru străinătate:

Pe 1 an 18 frcs., 1/2
an 9 frcs., 1/4 an
4 frcs. 50 cm.

Fóea apare în fie care
Sâmbătă.

Unirea

Fóe bisericescã-politicã.

Insertiuni

Un şir garmond:
o datã 7 cr., a dóua órá
6 cr., a treia órá 5 cr.,
şi de fiesce care publi-
caţiune timbru de 30 cr.

Tot ce privesce fóea,
sã se adreseze la »Re-
dactiunea şi Admini-
stratiunea Unirii«
în
Blaş.

Anul VII.

Blaş 7 August 1897.

Numérul 33.

Perseveranță și solidaritate.

În tóte timpurile cei de la putere
aũ cercat, sã ne asuprescã nu numai
pe terenul politic, ci și pe cel bisericesc.

Cine nu scie, în ce lanțuri grele
încãtușaserã principii calvinesci din
vécul al 16-lea și 17-lea biserica romã-
nescã, ale cãrei episcopii le-aũ cassat,
mãnãstirile i-le-aũ desființat, bisericele
în multe ținuturi i-le-aũ luat, credința
i-aũ alterat-o, ér pe mitropolitul Belgra-
dului l-aũ supus cu sinod cu tot arbi-
trului superintendentului calvinesc.

În vécul al 18-lea asuprirea a
luat altã formã, cãci de și prin uniune
biserica nóstrã ar fi trebuit sã fie tot
așa liberã ca și cea latinã, totuși factorilor
politici nu le-a convenit acéstã libertate,
ci o parte a bisericii nóstre aũ supus-o
unor episcopi străini, ceealaltã parte
aũ umilit-o împãrțind puterea episco-
pescã între episcop și teologul latin.

Abia la mijlocul vécului al 19-lea
ne-a succes, sã eluțãm independența
bisericii romãnesce unite de biserica
latinã din patrie, ceea ce avem sã
mulțãmim nu numai împrejurãrilor po-
litice schimbate, ci și perseveranței și
solidaritãții, cu care clerul și poporul
în frunte cu arhiereii sãi aũ sciut, sã
lucre pentru acéstã independență.

Acum înse prin proiectata autono-
mie catolicã, în care chiar și preoții
din diecesa Cianadului cer prin apel
public, sã fie ingremiatã și provința

nóstrã bisericescã, independența nóstrã
bisericescã ér este amenințatã. De
acest periclu nu ne póte mântui nimic
alt ceva, de cât *perseveranța și solida-
ritatea Arhiereilor nostri* în susținerea și
executarea concluserilor conferinței din
Blaş, și *perseveranța și solidaritatea cle-
rului și poporului pe lângã conclusele
conferinței din Cluș și Lugos*, cu atât
mai virtos, cã în esență conclusele
ambelor conferențe sînt identice. Or
cine s'ar abate de la aceste concluse,
se face trãdãtorul bisericii sale și
instrument în mâinile adversarilor nostri.
Dacã avem durere de neam și de bise-
ricã, trebuie sã stãruim pãnã în capet
pe lângã aceste concluse, și atunci ne
vom presenta cu demnitate și putere,
care va impune tuturor factorilor politici,
ne va asigura triumful cauzei nóstre
sfinte, și vom spela pata, care am
lãsat-o sã cadã asupra bisericii nóstre
în anii 1869—1871, când ne-am pre-
sentat ca nisce *scopae dissolutae*, unii
alegând deputați în congresul autonom
de atunci, ér alții nealegând, și dintre
cei aleși unii prezentându-se la congres,
ér alții rãmânând a casã. Așa ceva
astãzi nu mai este iertat, sã se în-
timple, or cîine ne-ar porunci, sã o
facem spre umilirea și batjocura bise-
ricii nóstre și spre încãtușarea ei în
servitutea, de care dupã atâtea lupte
nobile s'a putut mântui. Astãzi de la
cel mai mic pãnã la cel mai mare
numai de un gãnd, numai de o simțire
trebuie sã fim conduși, de gãndul, cã la

congresul autonom latin nu putem,
nu ne este iertat sã alegem deputați,
și de sentimentul datorinței de a face
tot, ce ne stã în putere, ca și provinței
nóstre bisericesce sã i-se concedã a-și
ținé congres provincial spre a-și puté
organisa autonomia sa separatã și inde-
pendență de a latinilor.

Aceste nisuițe ale nóstre nu
sînt îndreptate nici în contra latinilor,
cãci noi din suflet dorim, ca autonomia
lor sã se înființeze, și ca ei sã-și
mãntuiescã biserica de jugul, în care
a prins-o statul, nici în contra guver-
nului orî în a altor factori politici,
cãci postulatele nóstre sînt basate pe
acte emanate de la cei mai înalți
factori politici și bisericesci, acte, cari
respectate trebuie sã fie din partea
tuturor.

Sã *perseverãm* deci *solidari* pe
calea apucatã, ca de o parte sã
nu se știrbescã independența bisericii
nóstre, ér de altã parte sã mântuim
acéstã bisericã de ingerența necompe-
tentã a statului, de care unele biserici
din țarã sînt mântuite, și prin urmare
trebuie sã se mãntuiescã dupã dreptate
și ecuitate și biserica catolicã.

**Observarea ritului oriental în Ame-
rica.** — În urma decretului s. Congregățiunii
de „propaganda fide“ de dto 1 Maiu 1897:

1. Credincioșii de rit oriental imigrați
și așezați în America septentrionalã pot
sã se conformeze ritului latin, dar dupã ce

Feuilleton.

Relațiunile eclesiastice ale Românilor din Ungaria și Transilvania în vécul al XV-lea.

(Continuare.)

Datul mandatului de espulsare a preo-
ților romãni schismatici e din 7 Februar.
Datul mandatului de captivare a Episcopului
Ioun este necunoscut. Darã cum cã acel
mandat se va fi estradat de o datã cu cel
al espulsãrii preoților, saũ ce e mai verosimil,
încã înainte de acel mandat de espulsare,
conchid de acolo, cã:

Î. Hunyadi cu d. Temesvar die festi s.
Antonii 1456 (decî 17 Ianuar) notificã lui
Ioan Capistran, cum cã „*Vlãdica acela perfid
în ziua de țeri s'a adus captivat aci* (adecã
la Temișóra), și bucuros l-am fi trimis la
paternitatea ta, darã caii acelu Vlãdicã
sînt osteniți, și nici cã scim, în ce loc sã-l
trimitem la paternitatea ta“. Se rógã drept
aceea Hunyadi de misionariu, ca sã-i reserie,
cã în ce loc al țeri acesteia sã nu se permitã
Vlãdicului a rãmâné, — și cât de cu grabã

sã-i rêspondã, ca ostașii sã-l póta duce la
Î. Capistran. ¹⁾

Ce rêspons va fi dat Î. Capistran, nu

¹⁾ Venerabili et religioso viro, De devoto
Fr. Ioanni de Capistrano Domino nobis in Christo
honorando. Venerabilis etc. Die hesternã, ille per-
fidus Vlãdica est adductus captus ad hunc locum,
libenter vero ipsum post vestram paternitatem misis-
semus, sed equi sui erant fessi, ac etiam ignoramus, ad
quem locum ipsum in isto regno permanere non permit-
temus. Ideo non velitis reuener tam celerrime re-
spondere, ut possint milites ad V. Paternitatem cum
ipso pervenire. Ex Themessvár die festo s. Antonii
1456. Ioannes de Hunyad Comes Bistricens. — Cu-
priusul documentului amintit în nota premergãtore e
acesta: Nos Ioannes de Hunyad comes perpetuus
Bistricensis etc. Vobis egregiis Castellanis castrorum
nostrorum Solymus, Hunyad et Deva, et eorum Vice-
gerentibus praesentium serie firmissime committi-
mus et mandamus et aliud contrarium nolumus,
quatenus visis praesentibus, omnes presbyteros
Valachorum per Wladicam ordinatos in terris
nostris existentes, comperta prius legitima com-
probatione et veritate, quod per dictum Wla-
dicam in presbyteros ordinati sint, et ante hoc
presbyteri non fuerant, qui ad praedicationem et
salubrem admonitionem religiosi Fr. Michael Zekel,
fidem suscipere noluerint, de nostris bonis expellatis
et ejiciatis, et tales presbyteros in praesentiam dicti
Fratris Michaelis adducere faciatis, propria in persona,
nostra autoritate praesentibus vobis attributa medi-
ante. Datum in Lyppa 2 die festi B. Dorotheae
Virginis et Martyris anno 1456.

se scie, darã Î. Hunyadi cu d. 22 Ian. 1456:
serie camerariului sãu *Ambutesiu*, cã prin un-
anumit *Besan* ¹⁾ pe Vlãdica îl trimite la
dñsul făcându-l atent, ca pe acela sã-l ținã
captivat la locul numit „*S. Petru*“ ²⁾, și dupã
instrucțiunea pãrintelui *Bartolomeu* ³⁾ sã-l
trimitã. ⁴⁾

De sórtea ulterioară a episcopului cap-
tivat de astã datã nu ne ocupãm; este
destul, sã adnotãm, cã acela cu scrisórea lui
Î. Capistran de datul 15 Apriliu 1456 fu
trimis *la Roma*.

¹⁾ Sigismund Bathory la 1595 comunele temi-
șene Zsabar, Belincz, Tikatar, Szeben, Tataros și
Bozos (între Babșa și Tergovisze) le donezã familiei
Besan, carea acele comune le-a poseđut încã sub reg.
Sigismund. E probabil, cã acel *Besan* din scrisórea
lui Hunyadi va fi fost romãn din familia de mai sus.

²⁾ Probabil cã se înțelege mănãstirea *S. Petru
a Franciscanilor din Buda*.

³⁾ Fost incuisitor în Transilvania și Moldova.

⁴⁾ Nobili Viro Ambutesio Camerario nostro
dilecto. Ioannes Hunyad Comes Bistic. Nobilis
nobis sincere dilecte. Ecce misimus illuc per hunc
Besan, perfidum Wladicam. Ideo committimus vobis
fiducialiter, quatenus visis praesentibus, ipsum captum
ad postem ad S. Petrum teneatis et iuxta instructionem
Fratris Bartholomaei mittere debeatis et teneamini.
Secus non fiat Datum in Themessvár die Dominico
proximo post festum S. Vincentii Martyris an. 1456.

erăși se reîntore în patrie, trebuie să urmeze ritul propriu oriental;

2. Acelor orientali, cari în America septentrională câștigă domiciliu adevărat și stabil, să nu li-se permită trecerea la ritul latin, ci spre acesta în fie care cas singuratic au lipsă de concesiune de la S. Scaun Apostolic.

Politica României în Macedonia. —

Correspondentul lui „Vaterland“ scrie din Filipopol cu datul 28 Iuliu următoarele:

„După războiul greco-turc la statele balcanice și la vecinii lor se poate observa, că se pregătesc o grupare nouă, carea mai curând ori mai târziu va pute să aibă o anumită înfruntare asupra constelației europene.

„Grecia stă învinsă și supărată în un unghi al peninsulei balcanice. Sârbia se întrarmeză și se împaveză pe încetul, Bulgaria e pregătită pentru toate eventualitățile, și România schimbă priviri dragostose cu Turcia, carea împinge toate forțele disponibile către granițele Bulgariei și Sârbiei.

„Pe timpul războiului la granițele acestea erau foarte puține trupe turcesc. Așa erau p. es. în Mustafa-pașa (stațiunea confiniară a căii de fer orientale) abia o sută de ostași. Dară acuma sînt pline nu numai căsărmile, ci și sub corturi petrece un număr considerabil de ostași turcesc. Asemenea concentrări se observă și la alte puncte confiniare mai momentose, și la acesta vecinii firesc că privesc cu ochi răi și se vîd îndemnați la contramăsuri.

„Un pretendent la Macedonia, adică Grecia în urma ultimului războiu și-a pierdut puterea. Dar cu toate acestea mai rămân încă trei, ba în timpul din urmă se mai insinuă și al patrulea, — România, și a nume din cauza Cuțo-Vlachilor și Țințarilor, cari locuiesc în unele părți ale Macedoniei și Tesaliei. România dorește, ca aceste două vițe să stea împreună sub stăpânirea turcescă, pentru ca la timp potrivit să formeze un factor, care să fie luat și să trebuească a fi

luat în socotintă. Dacă Cuțo-Vlachii locuitori în Tesalia ar rămâne ai Greciei, ei în restimp de câte va deceni ar fi grecizați, după ce procesul acesta deja și până acuma a fost pregătit. Sub stăpânire turcescă dimpotrivă între împrejurările de astăzi nu pere nici o naționalitate. De aceea Românii vor să se apropie de Turcia, pentru ca să mântuească pe frații săi de sânge cei cam depărtați.

„Înse ei prin acesta supără pe Bulgari și pe Sârbi de o dată. Cei dintăiți priviseră România până acuma de un „vecin bun“, și acuma nu găsesc într'însa nici un bine. Mai virtos presa opozițională varsă venin asupra României, pe când foile guvernamentale scriu încă într'un ton liniștitoriu. Așa scrie p. es. „Progres“, organul Bulgarilor unioniști de sud:

„România, carea în Macedonia și în alte părți ale peninsulei balcanice n'are să cerce nimica, în tot de una va da Turciei spriginul său și fără de alianță formală, în dată ce în urma lipsei de tact și a nebăgării de samă a Turciei va fi sosit momentul, în care se vor licuina cu ea socotelile. Ce lipsă e decî de o alianță preventivă, de un deobligament al României? Asta va aduce Turciei numai neîncrederea cător va puteri mari, cari au adus jertfe morale așa de mari, numai pentru ca să salveze integritatea Turciei și să o scape dintr'o poziție desperată. Ajutorul acesta a mers așa de departe, că Turcia carea mai înainte era deja de tot destrămată și ajunsă la anarhie deplină, astăzi se simte așa de puternică, în cât va să dicteze condiții în tocmă ca un factor puternic. Se nasce înse întrebarea, dacă Turcia din încurcături nouă, cari pot să se nască în fiesce care clipă, încă va scăpa tot așa de ușor, de cum va nu-și părăsesce politica de până acuma? Găsi-se-va atunci, ore cine, care să o scotă intactă? Dără România se va ivi ca mântuitoriu al Turciei?“

„Raporturile dintre Bulgaria și România nu sînt decî cele mai bune. E întrebare, dacă visita apropiată a principelui bulgar la curtea românească va aduce o schimbare

a situației. Partidul guvernamental așteptă de la ea rezultatele cele mai bune, pe când opoziția vede într'însa o vătămăre a intereselor naționale. O primire prietinoasă a principelui și a sfetnicilor lui în Bucuresci ori în Sinaia ar fi desavuarea cea mai bună a svonirilor, cari circulă acuma despre intenții inimice de ale României împotriva Bulgariei.“

La cestiunea autonomiei.

Preoțimea catolică de rit latin din diecesa de Cianad publică un program separat referitor la organizarea autonomiei bisericesci. Programul constă din 12 puncte. În punctul ultim se accentuează, că și greco-catolicii au să fie cuprinși în cadrul autonomiei catolice regnicolare. Motivele preoților cianadeni sînt, că și greco-catolicii sînt membri ai bisericii catolice nedespărțite; dreptul de alegere pentru autonomie după rit ori naționalitate nu se poate admite; gr. catolicii se împărtășesc în măsură mare în bunurile bisericii de rit latin. Aici sînt în rătăcire confrății din diecesa Cianadului. Unitatea credinței admite organizări deosebite, în ce privesc administrarea afacerilor temporale, ce ar căde în sfera de competență a autonomiei. Mai de parte însă-și autonomia e o instituție pozitivă, care se estinde, până unde hotăresc factorii competenți. Exemplu ne este autonomia catolicilor ardeleni. Fundațiunile religioase sînt pentru susținerea și consolidarea bisericii catolice preste tot, din care și gr. catolicii fac parte. În fine una o uită cei de la Cianad, a nume că provința mitropolitană gr. cat. de Alba Iulia este autonomă și ca atare nu se poate contopi în organismul autonom al catolicilor de rit latin din Ungaria.

„Non plus ultra al „loialității“. „Unicum“ numesce „Alkotmány“ provocarea, ce a trimis-o Ordinariatul diecesei de Muncaci clerului său diecesan. Êta-o:

„Prea Onorate dle paroh, în Christos iubite frate! Din comisie mai înaltă te recere cu încredere, să faci tot posibilul, ca în cercul

mai necesară și mai de interes este întrebarea, că ore numitul episcop avut-a reședință stabilă în Ungaria ori în Transilvania ori ba? și în ce loc? apoi, că preste cari teritorii se va fi estins jurisdicțiunea aceluia?

În cronologia Archiepiscopilor de Alba Iulia cuprinsă în fragmentul latinesc al lui S. Clain și publicat în „Acte și Fragmente“ între anii 1448-1458 este amintit Archiepiscopul *Basilii*. Decî episcopul nostru Ioan acolo nu ar avé loc.

Spre a pute statori cel puțin aproximative reședința și teritoriul jurisdicțional al episcopului Ioan ca un îndreptar ne poate servi scrisoarea de espulsiune a preoților români schismatici, estradată de către I. Hunyadi.

Scrisoarea aceea e îndreptată către castelanii castrilor *Solymus*, *Deva* și *Hunedóra*, cărora se demandă scoterea acelor preoți renitenți chirotoniți prin Ioan din *dominiile hunyadiane*.

Este decî să se cunoscă mai de aproape teritoriul celor 3 cetăți, cum și al altor dominiilor ale familiei Hunyadi.

1. De *Solymos* (lângă Lipova) ca „caput dominiilor“ s'au ținut aceste apartinențe ale castrului: Kékes (3), Vizma, Szekas, Bara, Spata, Buchecz, Radmanesci, Chervenakolez, Bresztovacz, Chizdia, Iovoracz, Jánosfalva, Leucuseș, Lăpusnik, Cremeloncz, Guthonia (Cutina), Alsó-Milova, Bruznik, Csestarocz (Sistaroveț 1477), Dragamanocz, Dragsócz,

Gabrilocz (lângă Sistaroveț), Gyakarocz, Gyarak (apropie de Bruznic), Hatincz, Ivancz (lângă Radna), Kerekes (lângă Kékes) Kyakoncz (în valea Șistarovețului), Negovanolcz, Ohaba, Ovaty (lângă Lăpusnic) Wregkolez, Panloz (lângă Radmanesci), Petrovocz, Radacsiva, Radamoncz, Radmanoncz (Radna), Raznicza (Rădnuta), Repes (Repas) Sebes (lângă Conop) Sterkovacz, Siregolcz, Zabalez, Szamarocz, Szavas (Sovoș lângă Keșint), Stoianocz, Szunyogszeg (lângă Milova), Telkes, Tussvo sau Thwsthren, Váralja (lângă Șolmoș), Wocșincz și altele, toate donate la 1440 familiei Ország de Guth, era la 1453 teritoriul dominiului *Solymos* cuprins în districtele românesc *Thwerd* (Turda), *Sogya* și *Zsupan*, prin regele Ladislaș s'a donat lui Hunyadi, și la 1454 se întregesc și cu districtele volachale *Boșur* și *Monostur*, de cari se ținea o grămadă și mulțime de posesiuni enumerate în actul introductiional al capitulului de Orod din 1454 și în registrul dominiilor lui G. Brandenburg din 1514—16.

Nu este pentru ce să enumerăm toate acele posesiuni, fie destul a adnota, că districtele acele se estindeau pe malul stîng al Murășului de la Lipova pe la Chizdia-Brestovaț-Secaș prin valea Nevrincei. de acolo către Faget până la Cosova în vecinătate cu Dobra.

2. Dominiul Castrului regal *Deva* mărginaș cu mai înainte numitele districte românesc, a fară de *Solymos* (Maros) Nyavalaș Berekszo și Burjan în partea nordică de la Deva, mai cuprindea 53 comune (actul

de introduciune din 1453) și se estindea începînd de la Dobra până dincolo de Hațeg, pe la Grădisce, Mațesd, Paroș, Coiroiesd, Ponor, Livadia, adică partea de mazăzi și mazăzi-răsărit a Hațegului, întreg jurul Hunedórei și însă-și cetatea Hunedóra, despre care în actul donațional din 1409 încă nu se amintesc și posesiunile apartinătoare.

Să se mai adaugă la acestea, că în partea apusană de la castrul Solmoș în comitatele Arad și Zarand era dominiul castrului *Vilagos* (Siri, Siria), cum și alte posesiuni singuratic. De dominiul lui Hunyadi se ținea cetatea *Temisóra* și districtul *royân al comitatului*, apoi cetatea *Bistritza*, un teritoriu mare în comitatul Clușului și al Turdei în jurul Feleacului. Posesiunile acestor dominiilor imense erau împărțite în comitatele Arad, Hunedóra, Cluș, Turda, Doboca, Temiș, Zarand și părțile Crișului.

Nici aceea nu este de a se lăsa neamintită, că în cele 5 districte românesc de lângă Solmoș, cum și în dominiul Siriei, dreptul patronal preste bisericile parohiale ale creștinilor și ale Volachilor era legat de acele dominiile.

Avem dară acuma teritoriul dominiilor lui Hunyadi. Să cercăm drept aceea, ore Episcopul Ioan avut-a reședință ore undeva pe acest teritoriu ori airia?

Despre numitul episcop se afirmă, că după ce dînsul în Roma s'a unit, și s'ar fi reabilitat în dignitatea sa, de acolo reîntorcîndu-se „mire profecit fide in Valachia“, și

electoral autonom de Muncăciu de reprezentant la credincioșii lui să alégă pe profesorul de universitate dr. Timon Ákos, locuitoriu în Budapesta.“

„Alkotmány“ publică provocarea acesta cu observarea: „La acesta nu mai adaugem comentariu.“

Noi din parte-ne mai adaugem: Mulțămim-vă, Dómne, că la noi ai îndreptat lucrurile ast fel, cât de Archiereii nostri nici măcar umbră de ast fel de ispită să nu se apropie! Rugăm-ne ție, ca și de aci înainte să-ți păzești, ca să faci voea ta, ăra nu a ómenilor!“

„Pester Lloyd“, așa dară organul de frunte al guvernului în numărul său din 2 a. c. se ocupă de hotărîrea conferinței episcopilor nostri.

Se știe că ar ăta, că abținerea Românilor uniți de la congresul autonom ar fi neîndreptățită. Argumentul lui cel mai puternic e, că episcopul Oltean în 1871 a luat parte la congres. Ca și cum fapta greșită a unui episcop ar pute să răstórne adevărul și dreptul.

Organul guvernamental cercă apoi să facă presiune asupra episcopilor nostri susținând, ca neparticiparea lor la congres ar cuprinde în sine neascultare de porunca regelui. Dato, sed non concessio, jidovesul „Pester Lloyd“ totuși măcar atăta ar trebui să știe, că adevărații episcopi ai bisericii lui Christos au să fie conduși de principiul, că au să asculte de Dumnezeu mai virtos de cât de ómeni, chiar și dacă urmarea ar fi persecuție, temniță ori mórte.

Mai zice apoi: „În sfârșit fie încredințată, că protestul lor de acum va rămâne în tocmă așa fără de nici un rezultat, pe cum a rămas și cel făcut aprópe cu 30 de ani înainte de asta. Congresul va organiza și fără de dînșii o autonomie pentru întregă biserica catolică din Ungaria și firesce că va avea în vedere numai interesele generale. Și pentru acesta Români gr. catolici numai recunoscători au să fie congresului. Căci

cel din acea provincă, cari mai înainte erau vrășmași, cerură preoții români.

De unde s'ar pute conchide, că acel Ioan și înainte de captivarea sa va fi fost episcop în Valachia maior (România).

Nu tragem la îndoelă, că acel Episcop după reîntórcerea sa va fi mers ca misionar în România, dară nu admitem, că acela și înainte de unirea sa, respective imediat înainte, ori cu ocaziunea captivării să fie avut reședința în România ori în Severin. Pentru că:

a) Partea Severinului din România era sub stăpânirea principelui țării românești, dignitatea de ban al Severinului drept între 1454—1457 era vacantă. Drept aceea Hunyadi nu avea nici o putere în România, înse ca căpitan al țării și al părților inferioare avea putere în districtele românești Lugos, Sebiș, Mehadia, Almas, Crasova, Borzafő, Comiat și Iladia, pe cum și în domeniile sale amintite vecinase cu acele districte.

b) Dacă acel episcop ar fi reședut în România, și numai pentru chirotonirea preoților ar fi venit în Ungaria, respective în Transilvania, mai cu drept s'ar fi putut emite mandatul de espulsiune față de acela ca un străin de cât față de preoții din țară, chirotoniți prin acela.

Despre o atare espulsiune înse nu se face amintire, fără numai despre *captivarea aceluia*.

(Va urma).

ar fi o grea lovitură pentru dînșii, dacă congresul ar estinde autonomia numai asupra acelor catolici, cari vor fi reprezentați în țara, ăra pe Români gr. catolici i-ar lăsa în voea sorții lor binemeritate.“ Noi încă așa credem, că nici congresul acesta nu va avea nici un rezultat, pe cum nu a avut nici cel din 1870—71. Ba nu numai noi o credem acesta, ci o cred înșiși „Pester Lloyd“ și soții lui. „Magyar Allam“ din 5 a. c. e nevoit a constata, că „foile liberale uniseno cântă cu mare durere și părere de rău, că întregă mișcarea autonomă din nou va suferi fiasco spre marea pagubă a lumii catolice“ din simpla cauză, că pentru congres s'au ales prea puținii mameluci de ai guvernului așa, că guvernul nu va pute să croască catolicilor o autonomie după placul său. Prea mare nu are deci să ne fie temerea, că congresul va organiza și fără de noi o autonomie pentru întregă biserica catolică din Ungaria. Nu ne temem de așa ceva și din cauza, că cestiunea autonomiei nici de cum nu se ține de afacerile acelea, în cari ar pute să se aducă hotărîri de nobis sine nobis.

Revistă bisericească.

Roma.

Sfinția Sa în 4 a. c. a trimis episcopilor din Austro-Ungaria, Germania și Elveția o enciclică, în care apretiază meritele, ce și-le-a câștigat Canisius cu activitatea sa îndreptată în contra luteranismului, și îndemna pe episcopi, ca să privească de datorința sa a asigura cu toate mijlocele posibile creșterea catolică a tinerimii și a susține școlii catolice îngrijindu-se de aceea, ca catolicii ferindu-se de desbinări și certe interne să folosească toate puterile sale spre stîrpirea ereselor.

Germania.

Ca în fiesce care an, așa și în anul acesta catolicii Germaniei se întrunesc în adunare generală, pentru ca în tocmă ca și până acuma să mărturisescă înaintea lumii, că sînt catolici și să cerce ăra și ăra mijlocele cele mai potrivite spre a face, ca viața publică și privată a catolicilor Germaniei să consune întru toate cu credința catolică. Adunarea acesta generală e a 44-a. Ea se va ține în Landshut de la 29 August până la 2 Septembrie.

Turcia.

După o informație a lui „Pol. Corr.“ pe fostul administrator al mitropoliei de Üesküb, Sêrbul Nichifor, patriarhatul icumenic l-a esilat pe insula Patmos, unde l-au și transportat sub pază în 26 Iulie. Pe cum spune mai de parte informația, disciplinarea acesta a lui Nichifor, pe carele poporația eparchiei întregi îl alesese unanim de administrator al mitropoliei, și care acolo era foarte iubit, în cercurile sêrbesci se privește de un semn nou, că patriarhatul nu cedeză dorințelor sêrbesci.

Revistă politică.

Afaceri interne.

Crisa parlamentară s'a aplanat. Presidentul camerei deputaților la dorința

guvernului a invitat în 29 Iulie pe șefii tuturor partidelor la sine, pentru ca să discute cu ei modalitatea unei rezolvări pacifice a antiteselor parlamentare. Tóte partidele opoziționale a fără de partidul poporal au declarat, că sînt gata la o înțelegere, carea să conștie în o modificare a §-lui 16 din proiectul despre procedura penală așa, că în schimb opoziția să renunțe acuma la obstrucție și să promită, că nu va inscena obstrucție nici la tómnă, când se va desbate proiectul de budget și provisorul de convenție cu Austria.

Compromisul acesta al partidelor opoziționale s'a închiat definitiv în 30 Iulie. În aceeași zi în conferința de sară a partidului guvernamental a declarat presidentul cabinetului br. Bánffy, că el atuncia, când a pus în prospect măsuri mai severe, dacă acelea se vor adevări de necesare, s'a gândit întru adevăr la introducerea cloturei. Dacă s'ar ivi lipsa, el se va întórc la măsura acesta. Acuma înse s'au îmbunătățit raporturile așa, că discușiile parlamentare vor decurge într'un chip normal și fără de măsuri mai severe. Notifică închierea compromisului cu opoziția. Espunerile lui br. Bánffy partidul le-a primit cu aprobări.

În 30 Iulie camera deputaților a terminat discusia asupra proiectului despre premiul esportului de zăhar.

De atuncia camera votează guvernului în ruptul capului tóte proiectele aprópe fără de nici o discusie. Numai partidul poporal i-se mai împotrivesce.

Franța.

„Kel. Ért.“ publică următoarea scire: „Călătoria ministrului afacerilor esterne conte Goluchowski la Paris a avut scopul, ca să asigureze intrarea Franței în învoela austro-ungară-rusescă referitoare la afacerile orientale. Goluchowski și-a terminat problema cu succes deplin satisfăcătoriu, și ast fel învoela acestor trei puteri mari se póte privi de fait accompli. Austro-Ungaria, Rusia și Franța sînt de deplin acord în fața orî cărei eventualități, ce s'ar întimpla în răsărit.“

Portugalia.

Scirile cele mai noue spun, că în Lissabona și în Oporto a erupt o mișcare revoluționară, care și-a propus, să răstórne monarchia și să introducă republica. În mișcare leau parte și generali și alți ofițeri. Guvernul se șiesce din respúteri, să sugrume mișcarea prin măsuri severe.

Turcia.

Tractativele păcii între Turcia și Grecia s'ar fi terminat, și pacea totuși nu se închie. Pedeca o formeză propunerea Germaniei, ca pentru a se asigura solvirea despăgubirii de război din partea Greciei, pe cum și a altor datorii, ce le are Grecia, venitele regatului elin să fie puse sub controlă internațională. În lucrul acesta Grecii găsesc o dejosire a regatului său și o vătémare a neatirării sale. Se susține scirea, că însuși regele Greciei e mai gata a renunța la tron, de cât să se învoescă la umilirea acesta a regatului său. Puterile cu tóte acestea

nu vor să se abată de la pretensiunea controlului internațional.

Raportul dintre Turcia și Sârbia se face tot mai încordat. La granițe s'au întimplat deja ciocniri sângeroase.

Armenii încă par a pregăti mișcări nouă. Mai mulți Armeni fruntași din Constantinopol au fost arestați.

Asia.

Mărgăritariul coloniilor engleze, India, s'a făcut teatrul unor mișcări suspecte. Amărăciunea asupra Anglezilor în unele locuri s'a manifestat deja în răscolă intrarmată. De unăzi s'a răscolat poporul în Calcuta, și miliția a trebuit să potolască focul răscolului. Din cetatea Puna din guvernamentul Bombay sosise scirea, că au ucis câți va Anglezii, și guvernul a fost nevoit, să trimită acolo miliție și să publice statariul. În India întegă se observă dispoziție spre revoluție, dar mai virtos între vițele din Afganistan și Carfiristan. Acolo e provincia Citral, carea nu de mult a cuprins-o Anglezii, pentru ca să impedeze trecerea Rușilor prin munți. Anglezii au construit aci la Malacand o tabără întărită. Asupra acestei tabere au dat năvală locuitorii la indemnul unui derviş. Oștea a respins năvala. Răscolul au dat apoi năvală asupra fortului de la Ciadaro, înse și acolo i-au respins. Mișcarea revoluționară în scurt timp pôte să cuprindă toate vițele afgane, la cari ușor se pôte, că se vor alătura și vițele indice chinuite de ciună și de fomete.

Raport general

al societății de lectură „Inocențiu M. Clain” a teologilor din Blaș pre anul scolastic 1896/7.

(Fine.)

Aducem și cu această ocaziune sincerele noastre mulțămite On. Redacțiunii, cari au binevoit a ne trimite și în decursul anului acestuia gratuit ziarele, rugându-i a avé și pe viitor tot aceeași bunăvoință și solitudine pentru unica noastră societate.

După cum se constată deci, soc. noastră în privința bibliotecii a putut realiza un progres îmbucurător, putend a o înavuți cu o sumă frumoasă din opurile celea mai valorose. Merită multă atențiune și organizația nouă, ce s'a făcut în bibliotecă în anul acesta.

„Publicațiunile Academiei” se află induse în dulap separat, cuprindend 69 opuri în 138 tom. 145 vol., tot asemenea și „donatiunea Reverend. Domn Simeon P. Mateiu” canonic mitropolitan, care cuprinde 259 opuri în 376 tom. 352 vol. 30 fasc. și 1 fragm. Celealalte opuri sînt împărțite după diferiții ramii ai științei cuprinse în următoarele tece: „Teca literară istorică”, care cuprinde 307 opuri în 278 tom. 426 vol. și 3 fasc. „Teca relig. nov. didactice-politice și științe nat.” cuprinde 151 opuri, 205 tom. 200 vol. „Teca germână-magiară”, în care se află 300 opuri 460 tom. 422 vol. și 11 fasc.

b) Cassa societății.

Statul activ cu finea anului trecut a fost 1049 fl. 95 cr.

Bilanț:

Percepțiunii au fost în cursul an. fl. 631.39³/₄ cr.
Erogațiunii „ „ „ „ „ fl. 492.08 cr.

Remân bani gata „ „ fl. 139.31³/₄ cr.

Statul activ e: fl. 1025.88³/₄ cr. anume:

1. În obligațiunii nouă fl. 391.72 cr.
2. În obligațiunii vechi fl. 84.85 cr.
3. Depuși la „Patria” fl. 410— cr.
4. Bani gata . . . . fl. 139.31³/₄ cr.

Mișcarea cassei espusă la finea acestui raport, pe cum se vede, nu conține date prea îmbucurătoare în raport cu anul trecut. Causa e a se atribui împrejurării, că societatea în anul acesta a procurat o frumoasă sumă de opuri în valoare de 130 fl., a procurat mai de parte un dulap pentru cărți și a făcut mai multe renovații în bibliotecă; pe când venitele, ce le-a putut realiza, sînt numai cotisațiunile anuale ale membrilor, cari abia se urecă la suma de 44 fl., și puținele interese după obligațiunile, ce le are elocote pe la privați, cari éráși abia ating suma de 78 fl. v. a.

c) Archivul.

Archivul soc. se află în cea mai bună ordine. Acesta cuprinde toate actele, ce se referesc la Societate, întru cât se află de la întemeierea ei, induse în un protocol cu numele: „Indice pentru agendele Archiv. soc. de lectură „Inocențiu M. Clain”.”

Archivariul mai administrează a fară de aceea și publicațiunile Societății noastre, din cari se mai află:

„Epistole către un preot tiner” partea I. 243 exemplare.

„Epistole către un preot tiner” partea II. 494 exemplare.

„Pregătire la morțe” 276 exemplare broșurate și 13 exemplare legate în lux.

„Duch muscălesc” 277 exemplare.

Societatea noastră deci e în posesiunea alor 3 opuri. Doritori de a avé vre unul din acestea au să se adreseze la „Soc. de lectură Inocențiu M. Clain” în Blaș.

Cu asta ocaziune încă ne vedem siliți a ruga pentru ultima oră pe acei P. T. Domni, cari încă nu s'au achitat cu prețul acestor opuri, ca să ne trimită suma, ce o datoresc, cât mai curend, pentru că la cas contrar vom fi nevoiți a da numele lor publicității fără considerare și tot o dată a preda pretensiunile juste ale soc. noastre în mâinile forului competent.

Membrii societății.

Membrii societății în înțelesul statutelor sînt: ordinari, estraordinari, onorari, fundatori și binefăcători.

a) Membri ordinari: au fost toți alumnii institutului teologic; b) Membri estraordinari: am avut numai 2; c) Membri onorari: Escelența Sa Michael Pavel; Rev. Domn Ioan M. Moldovan; Alesandru Micu (+); Dr Alesandru Grama (+) canonic mitropolitan în Blaș; Rev. Domn: Basiliu Raț, vicarul Făgărașului; Cl. Domn Dr Victor Szmigelski profesor; Onorații Domni: Dr Vasilie Lucaciș paroch în Șișesci, Miron Dascal paroch în Cetate de baltă și Dl Aron Boca Velcheoreanul. d) Membri fundatori: Mitr. Dr Ioan Vancea (+); Escelența Sa Dr Victor Mihályi de Apșa; Rev. Domn Constantin Papsalvi (+); Simeon Po. Mateiu canonic mitrop. în Blaș; Prea On. Domn Ioan German profesor în Blaș; Stim. Domn: Georgiu Boeriu. I. Bozac; Stimata Dómnă Iulia Laurențiu; Dra Silvia Socol; M. On. Domn Dr Em. Elefterescu profesor în Bucuresci; Institutul de credit „Economul” din Cluș; Rev. Domn Ioachim Totoian teolog absolut în Micesci și Cl. Domn Dr Vasilie Hossu prof. de Teologie și Rector în Internatul de băeți „Vancean”.

e) Între membrii binefăcători soc. noastră a fară de cei ce ne-au donat cărți, cu multă plăcere înregistrează Institutul de credit din Cluș „Economul”, care și în anul acesta a binevoit a vota din escedentul său pentru soc. noastră 10 fl.; a fară de aceea ne On. Domn Vasiliu Muntenescu preot în Boziaș, care ne-a donat 3 fl., căroră soc. își ține de sfîntă datorință a le aduce și pe asta cale mulțămitele cele mai căldurose.

Cu acestea cugetăm a fi închiat darea de samă asupra mersului și activității soc. din anul espirat. Întru cât am corăspuns și ce progres a putut realiza această soc. în decursul acestui an, noi nu sîntem chemați a judeca, lăsăm să o constate acesta On. Public cetitor. Noi pășim înainte cu conștiința cea mai liniștită, că am făcut totul, ce

am putut, și că toate privirile noastre au fost așintite numai spre înflorirea și prosperarea scumpei noastre societăți.

Este îmbucurător pentru noi a constata faptul, că această soc., care acum sînt 33 de ani disunea numai de o carte în bibl. și 75 cr. în cassă, azi se pôte zice, că dispune în total de o avere cam de 9000 fl. Avere frumoasă e această, mai ales dacă luăm în considerare împrejurarea, că această e câștigată în cea mai mare parte numai din puținele cotisații anuale ale membrilor și că a fară de soriginul Prelaților nostri din când în când abia putem înregistra alte ajutore materiale.

Cu toate acestea cu mari speranțe pășim înainte. Când statutele noastre celea nouă vor fi aprobate de către torurile competente, și când vom ajunge și noi acel fericit moment, ca soc. noastră încă să albă caracterul publicității, atunci — sîntem prea convingși, — că clerul nostru, Românimea de pretutindenea va începe a se interesa mai realmente de străduințele ne și zelose, ce preocupă și caracterizează această societate.

Blaș, la 20 Maiu 1897.

Pentru: Societatea de lectură Inocențiu M. Clain în Blaș.

Mihail Iliș
președ. soc.

Demetriu Racoțan
secret. soc.

Nr. 216 — 1897.

Înștiințare

Pentru părinții, cari doresc, să-și aducă prunci pe anul școlastic 1897/8 la gimnasiul gr. cat. din Blaș.

Pentru anul școlastic 1897/8 susceperile se vor face în modul următoriu.

În 30 August 1897 se vor ține esamele de repetiție cu aceia, cari cu finea anului școlastic 1896/7 au căpătat din câte un studiu *nesuficient*. Tot în aceea zi se vor ține esamene supletore cu școlarii, cari vin de la vre-o școlă reală sau civilă, sau au rămas neesaminați.

În 31 August se vor suscepe aceia, cari doresc. să între în clasa I. gimnasială.

În 1 Septembrie se vor înscrie studenții, cari au frecuat în anul școlastic 1896/7 la acest gimnasiu, ér în 2 și 3 Septembrie se vor primi aceia, cari vor veni de la alte școle medii, în cât va admite locul, ce ne stă la dispozițiune. Cu deosebire sînt rugați părinții, cari ar voi să-și aducă pe clasa a III-a gimnasială vre un copil, care în anul școlastic trecut nu a fost la gimnasiul nostru, să nu-l aducă de-a dreptul, căci după cum se pôte prevedé aproape cu certitudine, pe anul școlastic venitoriu clasa a III-a nu va puté fi paralelă, și prin urmare nu va fi loc pentru aceia, cari în anul trecut nu au fost la gimnasiul nostru. Dacă cu toate acestea ar voi să-și aducă copiii, sînt rugați a se insiuua mai curend prin epistolă recomandată la direcțiune, alăturand în marce postale prețul unei telegrame scurte (30 cr.), și vor primi în 2 Septembrie a. c. sara răspuns telegrafic.

În 4 Septembrie la 7 ore invocarea Spiritului Sfint și S. Liturgie, după aceea cetirea și esplicarea legilor școlastice, la 9 ore începutul prelegerilor regulate.

Acei școlari, cari vor veni după 3 Septembrie, vor avé să arete cu documente autentice cauzele întârziării. După 8 Septembrie directorul gimnasial nu mai pôte primi pe nime ca școlar ordinar.

Condițiunile de primire sînt:

1. Fie care școlar are să se presinte la directorul gimnasial cu testimoniul de clasă de pe anul școlastic trecut, chiar și dacă ar fi absolvat clasa la gimnasiul nostru.

2. Școlariul, care vine pentru prima oră la gimnasiul nostru, are să se infățiseze cu părintele sau tutorul său, să producă *carte de botez, testimoniul de pe clasa frecventată în anul școlastic trecut, și dacă a trecut de 12 ani, atestat medical despre revaccinare.*

Aceștia în cas de lipsă se vor supune unui *examen supletor*.

3. În clasa I gimnazială se vor primi aceia, cari au împlinit 9 ani și nu au trecut de 12 ani. A fără de aceea trebuie să arete, că au cualificațiunea recerută, ceea ce se poate arăta sau prin producerea unui testimoniu de pe clasa IV poporală cu progres *bun*, sau prin un examen de suscepere. Față de cei trecuți preste 12 ani decide corpul profesoral.

La gimnaziul nostru nu e sistemizat cursul fără de limba greacă, deci nu pot continua la noi aceia, cari deja au început cursul acela, eră părinții celora, ce trec pe clasa a V-a, trebuie să se învoescă, ca copiii lor să asculte cursul cu limba greacă.

4. Incuțirarea se poate face numai la case, în contra cărora directorul și profesorii de clasă nu fac nici o excepțiune. Direcțiunea gimnazială va compune o listă a tuturor acelor, la cari se poate lua cuartir, indicând și numărul, câți pot fi într'un cuartir, respective chilie.

5. Cei ce n'au umblat la școlă în anul trecut, au să-și documenteze cauza rămănerii de la studiu, și se vor supune la tot cazul unui *examen supletoriu*, de la rezultatul căruia va depinde susceperea.

6. Școlarii sînt datorii a se provede cu toate cărțile de școlă, le este oprit a se folosi de alte edițiuni de cât de cele prescise, asemenea le este oprit a cumpăra cărți *striccate, mângite și scrise*.

Cu ocaziunea inscrierilor sînt de a se plăti următoarele taxe: *Taxă fundamentală*, care pentru cei ce au mai frecventat la acest gimnaziu, este 3 fl. er pentru cei ce vin prima oră la gimnaziul nostru, este 6 fl. De la acesta nu se dispensează nici un student. Au să solvescă apoi ca *banii de școlă* cei din clasele I—IV câte 9 fl., er cei din clasele V—VIII câte 15 fl. De la solvirea banilor de școlă se dispensează *studentii* cu purtarea morală *bună și progres* — cel puțin — *bun*. Suplicile pentru scutirea de la banii de școlă provădute cu testimoniu scolastic și atestat de paupertate sînt de a se înainta direcțiunii gimnaziale în 3 zile după începerea fie căruia period.

Blaș în 3 August 1897.

Direcțiunea gimnazială.

O lămurire.

Ziarul „Közérdek” din Aiud în numărul său 60 din 29 Iuliu a. c. publică următoarea notiță la adresa tipografiei noastre:

„*Caracteristic*. De present dă reprezentațiunii în Blaș un circus. *Pompósele* afișe referitoare la primele reprezentațiunii au apărut pe *hârtie roșie, vînătă și galbină*, și când a fost întreat directorul de circus, de ce nu dă afișe și în limba magiară, carea e limba statului și a unui număr însemnat de locuitori magiari din Blaș a dat drept răspuns, cum că în *tipografie i-s-a spus*, că e de prisos a-și tipări afișele și în limba magiară, după ce în Blaș nime nu pricepe limba acesta și nime nu scie unguresce. Directorul de circ în bună credință a dat ascultare *spuselor tipografiei*, dar după puține zile, când s'a convins, că Blașul într'adevăr are mulți locuitori și magiari, s'a grăbit a-și îndrepta greșala și a tipărit afișe și în limba magiară, dar nu mai mult în tipografia din Blaș. *La procedura acesta a tipografiei, credem, nu mai trebuie nici un comentariu.*”

Dacă scirea acesta apărea într'o altă fõe, nu am reflecta de loc la ea, fiind și alt cum dedați a auți și a ceti zilnic scornituri și calumni de natura acesteia.

După ce înse scirea o dă o fõe serioasă, și pe lângă aceea, cum se zice, organul oficios al comitatului nostru, ni-se impune datorința de a respinge atacul nedrept, ce ni-se face, și a spune starea adevărată a lucrului.

E drept, că afișele pentru cele două reprezentațiunii prime s'au tipărit singur în limbile română și germană, dar acesta s'a făcut nu la sfatul tipografiei, ci pentru că

afișele acelea în unguresce directorul cercului le avea deja rămase de la alte reprezentațiunii de prin orașe unguresci și a socotit bietul om, să economizeze. Afișele acestea s'au lipit prin colțurile stradelor paralel cu cele tipărite aici. Publicul românesc le-a vădut; le putea vedea și corespondentul de la „Közérdek”.

Afișele acelea nu au fost nici de cum *pompóse*, ci cât se poate mai simple, fără cadru și fără leac de decoruri, ca să nu coste mult, cum și într'un număr restrîns. Cei ce nu cred, se pot convinge din documentele imprimatelor și din cărțile de evidință ale tipografiei.

Hârtia, pe carea s'au tipărit, a fost calitatea cea mai ieftină pentru afișe și de toate colorile fără nici o alegere. Nimenui nu i-a venit prin minte să alegă a nume colorile roșu, vînătă, galbină; și afirmarea corespondentului în privința acesta e cea mai josnică minciună și o suspiciune nedemnă de omeni serioși. Cine să fie sortat hârtia? Pentru cine să demonstreze? Și ce interes ar avea tipografia din demonstrațiunile oculte pe colțurile stradelor?

Trebuie să mărturisim, că praxa acesta nu o avem, și cu lucruri de aceste tipografia nu se ocupă.

Ne pare foarte rău înse și ne supără mult, când ni-se atribue lucruri, la cari nici nu ne-am gândit. De aceea respingem cu toată puterea cuvintului scirile împărtășite ca pe nisee calumnii răutăcioase și tendențioase.

Și alt cum tipografia în toată treba afișelor a fost indiferentă. În deosebii afișelor acestora le-a dat prea puțină atențiune, căci numai așa s'a putut întâmpla, ca tocmai în amintitele afișe pretinse „pompóse” și pe hârtie în „colorile naționale”, să se strecore greșeli de limbă, tipărindu-se cu litere gróse: „Al doilea mare reprezentațiune” șcl.

În fine directorul de circ „s'a grăbit a-și îndrepta greșala”, cum a putut, și — a pus vina pe tipografie. El, cel interesat, e „de bună credință” și merită creșemînt, căci a tipărit apoi afișele și în limba magiară, ceea ce constată „Közérdek” cu multă satisfacțiune. Domnilor, fiți buni și măsurați-ne și nouă cu aceea-și măsură, căci atunci și tipografia a contribuit de o potrivă la îndreptarea greșelei și a păcatului pretins, pentru că toate afișele acelea „și în limba magiară” tot în tipografia noastră s'au tipărit până în capăt. Și ni-se pare, că tocmai aici e buba, și întreg comunicatul din „Közérdek” mirósă a reclamat pentru sora tipografie din Aiud, despre care se scie, că are mari nișuite de expansiune. O rugăm înse, să nu se supere tare pe noi, că nu vrem să-i facem concurență, și-i dorim o clientelă cât de mare în accidenții. La toată întâmplarea înse procedura domniei lor rămâne foarte caracteristică și regretabilă.

Administrațiunea tipografiei seminariale din Blaș.

Noutăți.

Dăruire marinimósă. Teodor Niste, econom gr. cat. în Reghea (Selagiu), repausând în Iuniu înainte de mórte a dispus, ca din averea sa 100 fl. v. a. să se dea pentru ajutorarea studenților diligenți din Beiuș — născuți în Selagiu, — la care sumă soția sa Ana a mai adaus 100 fl. Cele 200 fl. s'au înaintat P. Sfinției Sale D. episcop de Oradea-mare. Fapta marinimósă servescă spre lauda donatorilor și imitarea altor credincioși.

Concurs la stațiuni docentale și cantor-docentale în Archidieceasă. Staț. doc. din Alba Iulia, cu salar de 300 fl. și 60 fl. relut de cuartir. Staț. doc. din *Galdăinferióră*, emol. 300 fl. din repartiție pe popor. Staț. doc. din *Șaldorf* în tractul Sibiului, cu emolumentele: 300 fl. din repartiție. Staț. doc. din *Ciunga* în protopopiatul M. Ujőrei, cu emol.: 100 fl. din didacru, 200 fl. din repartiție. În protopopiatul Bieș staț. cantor-doc. din *Vesėus*, cu emol. 225 fl. 63 cr. din repartiție, 28 fl. din didacru, 14 fl. pentru 2 orgii lemne, 25 fl. venite cantonale; staț. cantor-doc. din *Căpálna de jos*,

cu emol.: 112 fl. 50 cr. din repartiție, 7 fl. 50 cr. din casa bisericii și 90 fl. în naturale, — venitele cantonale 50 metrete cucuruz, 10 ferii must și 50 zile de lucru. În protopopiatul Clușului: staț. cantor-doc. din *Nădeșelul ung.* cu emol.: 100 fl. din repartiție, 81 fl. % după obligațiunile de regalii, usufructul pămîntului = 22 fl. în zile de lucru 8 fl. 80 cr., din stolă 32 fl. 20 cr. Staț. cantor-doc. din *S. Paulul unguresc*, cu emol.: 110 fl. din repartiție, 27 metrete mari de bucate = 32 fl. 40 cr. și 37 metrete mică = 29 fl. 60 cr., pămînt cantonal = 90 fl., 37 zile de lucru = 22 fl. 20 cr., din stolă 20 fl.; staț. cantor-doc. *Sardul ung.*, cu emol.: 168 fl. din repartiție, 36 fl. % oblig. de regal, grădină și rît = 41 fl., 25 metrete vechi de cucuruz = 25 fl., 25 zile de lucru = 10 fl., stolă 30 fl.; staț. cantor-doc. din *S. Mihail ung.* emol.: 151 fl. ajut. de stat, 50 fl. din repartiție, 10 fl. oblig. de regal, porțiunea cantonală = 60 fl., 14 metrete cucuruz = 14 fl., 14 zile de lucru = 5 fl. 60 cr. și stolă 9 fl. 40 cr.; staț. cantor-doc. din *Somtelec*, emol.: 201 fl. ajut. de stat, 10 fl. repartiție, 24 metrete mari de cucuruz = 28 fl. 80 cr., 7 jug. 695° finat și arător = 22 fl., 13 metrete cucuruz = 15 fl. 60 cr., 13 zile de lucru = 3 fl. 90 cr., pășunat și lemnărit = 12 fl., stolă 6 fl.

Concurs la stațiuni cantor-docentale în diecesa Lugoșului. Cu terminul de 15 August s'a scris concurs: 1) La stațiunea cantor-docentală din *Silaș* cu emolumentele: 263 fl., 4 jug. arător cu venit catastral de 32 fl., 7 metri de lemne de foc și cuartir cu grădină de 1/2 jug. 2) La stațiunea cantor-docentală din *Icloda* protop. Ciacovei cu emolumentele: 340 fl., 4 metri grău 22 fl., 2 stîngini de lemne de foc, venite cantonale cam 5 fl., cuartir cu grădină de 1/2 jug. 3) La stațiunea cantor-docentală din *Ghilad* protop. Ciacovei cu emolumentele: 284 fl., 3 jug. de pămînt și 6 metri de lemne de foc. 4) La stațiunea cantor-docentală din *Folea* protop. Ciacovei cu emolumentele: 265 fl., 5 jug. arător cu venit catastral de 35 fl. 71 cr., banii de cuartir 42 fl.

Rectificare. Dl învățător din Pánade G. Niț s'a simțit „jignit” prin corespondența despre esamenele din protopopiatul Bieș, publicată în nrul 30 al „Unirii”. În o epistolă adresată redacțiunii noastre zice, că cualificarea de „sub suficient” a progresului de la școlă din Pánade e detragătoare pentru dînsul. Causa, că nu s'a făcut progres mai mare, e frecuentarea neregulată a școlei. la ce, — pe cum afirmă, — nu dînsul e de vină.

Petrecere de vară. Tinerimea română din Blaș aranjază în 8 Aug. n. a. c. la orele 7 sara în sala Otelului „Univers” cu ocaziunea adunării generale a despărțemîntului XI al Asociațiunii transilvane o petrecere de vară. Prețul de intrare: de persoană — 80 cr., de familie 1 fl. 50 cr. Venitul curat e destinat pentru despărțemîntul XI al Asociațiunii transilvane.

Eră istoria cea veche. În Chichinda mare poliția cercă pe necunoscutul acela, care de unăzi a aruncat jos flamura neagră-galbenă de pe casa, pe care era arborată, pentru ca să se scie, că aci e cancelaria brigădei, și apoi a nimicit-o. Șfârșitul va fi ca și de alte ori: pe lângă totă „energia” poliției necunoscutul tot necunoscut va rămâne.

Casuri de mórte. *Dănilă Matheiu* preot gr. cat. deficiente în Habie în protopopiatul Reginului după un serviciu preotesce de 59 ani, a repausat în 25 Iul. în al 80-lea an al etății sale. — *Ilie Zugrav* paroch în Hubiceni-Uricani diec. Lugoșului a repausat în 15 April în anul al 33-lea al etății și al 8-lea al preoției. — *Petru Pop* paroch în Barcea mare diec. Lugoșului a repausat în 1 Iuniu în anul al 38-lea al etății și al 12-lea al preoției. — *George Bėres* paroch în Lățunaș diec. Lugoșului a repausat în 27 Iuniu în anul al 38-lea al etății și al 15-lea al preoției.

În veci amintirea lor!

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

Jertfa creștinilor.

Comentar al Liturgiilor bisericii grecești.

(Continuare.)

Ast fel a înțeles și a schimbat biserica fața pământului. Dară ea a putut să o facă acésta numai pentru aceea, pentru că ea e vatra centrală a aceluși foc ceresc de iubire, care l-a adus Christos pe pământul întunecos și ghețos și l-a aprins aci. Cu adevărat, fapte așa de eroice de ale milosteniei trupesci și sufletesci, cu de cară biserica a umplut în toate timpurile fața pământului, poate să sevărsescă numai o iubire, carea îndelung rabdă și se milostivesce, nu caută ale sale, toate le suferă, toate le crede, toate le speră, toate le rabdă (I Cor. 13), carea jertfesece toate ale sale și pe lângă aceea și pe sine însăși (II Cor. 12, 15). Cine ar pute să măsoare toate jertfele acelea, cară biserica a trebuit să le aducă, pentru ca să împlinească misiunea aceea a păcii, ce l-a încredințat-o Christos? „Grăunțul de grâu de nu putrețese cădând în pământ, numai el singur rămâne; era de putrețese, multă rodă aduce“ (Io. 12, 24). Cuvintele acestea sună despre biserica lui Christos, în tocmă pe cum au sunat despre însuși Christos. Căci biserica e binefăcătorea cea mai mare a omenimii; era pentru ca ea să poată împărtăși binefaceri și să poată deprinde fapte de ale iubirii, fiul ei cel mai nobil trebuie să aducă jertfele cele mai mari; jertfirea averilor pămîntesci, a onorurilor și bucuriilor, jertfirea libertății și sănătății, jertfirea voinței și a pornirilor inimii, ba până și jertfirea vieții. Ceii ce sînt chemați a lucra mult pentru lume și a sevărsa multe în lume, a păzi pe mulți de perirea lumii și a-i scăpa din lume, aceia cu sufletul trebuie să se înalțe preste lume și în inima sa să se deslipescă cu desevărsire de lume, trebuie să mōră lumii și tuturor celor ce strălucesc în lume și per de o dată cu lumea, era de altă parte trebuie să petrecă cu Dumnezeu în credință vie și în evlavie neîncetată, trebuie să umble înaintea lui Dumnezeu în recolecție și singurătate sfîntă a inimii, trebuie să rămānă uniți cu Dumnezeu prin rugăciune și meditare statornică, ceea ce va să zică, că ei trebuie să trăescă o viață nelumescă și cerescă, o viață de rugăciune și po-căință neîncetată, o viață perfectă de jertfă.

Eroismul și îmbelșugarea iubirii, ce renunță la lume și se jertfesece pe sine însăși pentru alții, se găsește numai în biserica catolică, de ore ce numai în sinul ei curg izvōrele acelea ale Mântuitorului, din cară se varsă forță de viață și de iubire în inimi omenești slabe, pentru ca să le întărescă și să le însuflețescă spre o viață de jertfire supraomenească. Multele reuniuni și institute de ale binefacerii creștinesci, cară spiritul de jertfă al bisericii le-a creat de la începutul său și în tot de una, sînt fructe prețioase de ale pomului vieții celui eucharistic. Pe unde altariul sacrificial al bisericii e frânt și nimic, pe acolo de aceea atari institute ori nu se ivesc de loc ori au numai o esistență miseră și vai de ele. Căci numai pe unde ast fel de fapte și servii de binefacere se deprind din iubirea lui Dumnezeu și sînt pătrunse de mirosul de bună mirismă al jertfei, numai pe acolo poartă ele un caracter sfînt, au binecuvîntarea ceriului și atrag, cuceresc inimile omenilor. Pe unde din contră societatea mai deprinde încă fapte de acestea fără de Christos, pe acolo ele se degradează la o profesiune lumescă și civilă și se privesc de nisce mijloce bune spre a dobîndi traiul, onoruri, vață, bogății și răsplățiri și avantajuri trecătoare. Pe unde nu domnesce și nu încălzește și lărgesce inimile credință religioasă, iubire creștinescă și spirit sfînt de jertfă, pe acolo apare egoismul cel josnic și rece pe toate tere-nele și în toate formele vieții.

Biserica a umplut fața pământului cu binecuvîntare prin ast fel de creațiuni mărețe de ale binefacerii, prin ast fel de dovedii și succese de ale iubirii creștinesci, cară umplu cu uimire și admirare pe ori care privitoriu nepreocupat. Ea cu toate acestea are să suferă în lume și din partea lumii neîncetat batjocură și bătăi, legături și temnițe (Evr. 11), să bată calea cea spinosă a suferințelor sacrificiale și să bea paharul cel amar al suferințelor sacrificiale. În vreme ce ea însăși se face o ardere de tot a iubirii pentru lume, lumea o face o jertfă de junghiere a suferințelor, și ea în asta calcă asemenea paș de paș în urmele cele sângeroase ale Mirelui său celui restignit. Omenii în nerecunoștința și crușimea sa au străpuns mâinile și picioarele și inima lui Isus, mâinile acelea, din cară picura numai grații și milostiviri, picioarele acelea cară au alergat până la oboselă și rănire, pentru ca să cerce oile cele perdute, inima aceea, carea totă era învăpăiată și ardea și stră-

lucia de focul cel ceresc al iubirii și se mistuia însăși ca jertfă pentru omenii. Mântuitorul a scos pe poporul său din Egipt, l-a nutrit cu pâine din ceri, l-a adăpat cu apă din stîncă și l-a dat schiptrul împărătesc. Și ce l-a făcut poporul lui în schimb pentru toate acestea? A cioplit pe sama Mântuitorului său o cruce, l-a străpuns cōsta cu o lance, l-a lovit cu palme și cu sbiciu, l-a adăpat cu fere și cu oțet, l-a pus pe cap cunună de spinii. Asta e și sōrtea bisericii. Mântuitorul l-a lăsat de moștenire suferințele sale; ba încă și mai mult, el în biserica continuă însuși a suferi și poate repeți neîncetat cuvintele: „Saule, Saule, ce mă persecutezi?“ (Fapt. 9, 4). Ea e mirisă lui Isus Christos, a celui Restignit; dară ea ca adevărată mirisă a Împăratului celui încoronat cu spinii se arată și se adevărește numai în podōba suferințelor așa, că și ea luând pe umerii săi crucea și cu fruntea încoronată cu coronă de spinii înainteză prin multe amărăciuni spre gloria cerescă. Întrēgă patima Domnului se repeșese și se înosece neîncetat în viața și istoria bisericii: în toate timpurile se găsește vîndători infamii, pîrșitori mincinoși, judecatori nedrepti, chinuitori crudeli, ucigași însetoșai de sînge, și ori cînd se pornesce lupta împotriva bisericii, Irod și Pilat tot de una se fac prietini. Biserica are să trecă aci pe pământ prin săptămāna patimilor, să petrecă până în sfârșit pe muntele maslinilor sudând sudor de sînge și pe muntele căpăținii suferind pe cruce; ea are să se lupte și să se războiescă, să muncescă și să suferă, să pătimească și să sângereze, are să trăescă o viață de jertfă neîncetată, acum mai mult acum mai puțin amară. Aceeași taină a crucii se sevărsesce și se manifesteză în viața lui Cristos și în viața bisericii. Martiriul sângeros și nesângeros e un criteriu de frunte și o proprietate deosebită a bisericii catolice; printr'însul se face asemenea Domnului și Învețatoriului său și escelēză mai pe sus de toate cele alalte însoțiri religioase. Însuși Domnul a prezis de multe ori și cu cuvinte emfatice bisericii sale si adevăraților credincioși martiriul acesta și l-a pregătit pentru el. „Pune-vor pe voi mâinile sale și vor persecuta dāndu-vē prin săbōrē și în temnițe, ducēndu-vē pe la împărați și pe la domni pentru numele meu, — și vē vor urî pe voi toți pentru numele meu“ (Luc. 21, 12 urr.).

Turbe și amenințe lumea, popōrele cugete deșerte, scōle-se principii pământului și adune-se asupra lui Christos și a bisericii lui (ps. 2, 1 urr.), biserica totuși privesce cu încredere în viitoriu, căci porțile iadului nu o vor învinge pe ea. Calea crucii duce la bucuria învingerii, prin necas și prin mōrte trece biserica spre triumf. În viața bisericii apar pe primul plan luptă și necas, durere și suferință în tocmă ca și în petrecerea lui Christos pe pământ. Dară Christos și-a manifestat puterea sa cea miraculoasă și gloria sa cea dumnezească deja în zilele umilirii sale, în cară petrecea ascuns în chip de servitoriu. În tocmă așa nu lipsesc nici în istoria bisericii luptătoare învingeri glorioase și triumfuri strălucite. De cînd a fost judecata lumii acesteia și domnul lumii acesteia s'a scos a fară (Io. 12, 31), biserica e neîncetat puterea spirituală stăpānitōre a totă lumea, chiar și cînd petrece în legăturii și e asuprită din toate părțile. Pe cum înse biserica nu e o împărăție din lumea acēsta, în tocmă așa nici luptele, învingerile și triumfurile ei nu sînt de fel pămîntesci. Ea se luptă și învinge în tocmă ca și Christos prin aparenta nebunie și slăbiciune a crucii; prin desastre aparente ajunge ea la triumf, și de cîte ori voia lumea să-i cante cāntarea funebrală, de atâtea ori și-a înălțat ea din nou capul în consciința triumfătoare a vieții sale vecinice și privind la inimi și asupritorii săi, cară putrezesc în pământ, în tot de una a cāntat iubilānd cāntarea de mulțămītă: „Să cāntăm Domnului, că cu mārire s'a mārīt: pe cal și pe călāreț a aruncat în mare“ (II Moisi 15, 1). Gloria de învingere a bisericii constă aci pe pământ mai virtos în nesticata ei subsistență pe lângă toate nāvā-lirile și persecutările tuturor vēcurilor, în nesticata ei îmbelșugare de viață și putere de a sfînti, în creșterea și lățirea ei esternă, în stăpānia ei preste inimi, în puterea ei de a împărtăși bin ecuvîntări sufletesci și māngāiare cerescă, în promovarea buneii stări temporale și fericirii adevărate a omenimii. De deplina învingere, de vecinicul triumf, de întrēga și desevārsita glorie biserica conform promisiiei dumnezeesci va avē parte numai din colo în lumea mai bună, în Ierusalimul cel ceresc.

Aci pe pământ biserica nu se laudă fără numai în crucea Domnului său Isus Cristos (Gal. 6, 14) și nu judecă a fi ceva, fără numai pe Isus Christos și pe acesta restignit (I Cor. 2, 2). Dară pentru că adoră și vestesce, jertfesece și împărtășesece pe cel

Restignit, ea are să imiteze și să reprezenteze pe cel Restignit și în viața și activitatea sa. Istoria cea glorioasă a martiriului bisericii dovedește, că creștinii au suferit până în sfârșit chinurile cele mai îngrozitoare și morțea cea mai amără și mai dureroasă cu liniște și blândă cerescă, cu resignare tăcută și cu față veselă, cu bărbăție tare și neclătinată, ba de multe ori între cântări de laudă și de mulțămîntă fericindu-se, că s'au învrednicit a suferi

pentru numele lui Christos ocară și persecutare. *Acest eroism, acest spirit de jertfă martirică creștină l-au scos mai virtuos din jertfa și taina sfintei Eucharistii.* Legătura cea intimă și vie, ce există între martiriul creștinesc și între jertfa encharistică, o închipuiesc în mod simbolic aceea, că se pun moște de martiri în altariul, pe care se sevârșește s. liturgie.

(Va urma.)

Ben Hur

saŭ

Zilele lui Mesia

de Lew. Wallace.

(Continuare.)

„Une oria îmi face câte una nefăcută, dar asta nu o face nici o dată, fiule al lui Arriŭ, când inima mea îi vine întru ajutoriŭ, pe cum o face ea acuma.“

„Ei, atunci voiŭ să îndrăznesc a-ți da o comisiune. Am băgat de samă Ierŭ, cât de mândru e Messala cu căruța sa, și cu tot dreptul e mândru, căci nici chiar cea mai bună a împăratului nu i-o întrece. Ore cu prilejul deprinderilor lui nu ai pute să afii pretext spre a te convinge, dacă e ușoră ori grea? Așŭ dori, să știŭ cu de-a mănuntul greutatea și mărimile ei, — și Malluch, chiar și de nu ți-ar succede alta nimica, la tot cazul să-ți câștigŭ cunoștința deplină despre aceea, cât de înaltă e osia căruței de la pămînt. Pricepi-mă, Malluch? Nu așŭ voi, să aibă vre un avantaj esențial față cu mine. Nu mă împorță înfățișarea lui cea strălucită. Dacă îl voiŭ învinge, strălucirea aceea va face numai, ca să fie cu atât mai simțită căderea lui, și să fie cu atât mai deplin triumful meu. Dar de cum va are întru adevăr avantajuri esențiale, eŭ trebuie să le cunosc.“

„Înțeleg, înțeleg!“ zise Malluch. „Veŭ, ca eŭ să leg o sfără de mijlocul osiei și să măsur depărtarea lui de la pămînt.“

„Ai ghicit-o; și — spre liniștirea ta o zic, — asta e dorința mea cea mai de pe urmă. Acuma să ne întorcem la corturi.“

La intrarea cortului aflară pe un sclav, care umplea nise vase negrite de fum cu o beutură răcoritoare, și se opriră, să se răcorască. La câtă va vreme după aceea Malluch se duse în cetate.

În vreme ce lipsiseră ei, un sol călare pornise cu comisiuni conforme sfatului lui Simonide. El era Arab și nu ducea la sine nici o scrisoră.

III.

Pe lac.

„Iras, fata lui Valtasar, mă trimite cu o salutare și cu o comisie,“ zise un sclav cătră Ben Hur, carele chiar voia să cerce odihnă în cort.

„Spune-mi comisia ta.“

„Voire-ai, să o însoțesc a fară pe lac?“

„Voiŭ, să-i duc însu-mi răspunsul.“

Spune-i o asta.“

Dispuse, să-i aducă încălțămîntea, și la câte va clipe după aceea porni la frumoasă Egiptenă. Umbrele munților se plecaseră deja preste dumbrava de finici, și începea a nopta. Din depărtare se aușia prin pădure sunetul clopotelor oilor, mugirea vitelor și glasurile păstorilor, cari își mănau turmele cătră casă. Viața din dumbrava de finici era adecă în totă privința o viață păstorescă în tocmă ca și cea din oasele cele mai serece ale pustiei.

Șeful Ilderim fuse de față după amezŭ la repetiția deprinderii; după aceea conform invitații lui Ilderim călărise până în cetate; el ar fi putut să se întorcă încă în aceea-și noapte; dar fiind că avea de a vorbi multe cu prietinel sŭ, nu era probabil, că se va întorce atunci. Ben Hur rămase deci singur. El se îngrijise de cai, se răcorise și se spălase în lac, schimbase portul sŭ ostășesc cu îmbrăcămîntea sa comună, carea era totă albă, pe cum se cuvenia unui Săduceŭ; mănecase de timpuriŭ și mulțămîntă puternicilor sale tinerețe se recrease deja pe deplin de marea sfortare a zilei.

Nu e lucru nici înțelept nici just a voi, să negŭ atotputința frumșei. Unŭ suflet nobil nu-i e cu putință a scăpa de impresia ei. Mitul despre Pigmalion și despre statua lui e în tocmă așa de firesc ca și poetic. Frumșea în sine considerată e o putere; și de puterea acăsta asculta acuma Ben Hur.

Egiptena în ochii lui era o femeie minunat de frumoasă, frumoasă la față și la formă. Când se gândia la ea, ea i-se înfățișa tot de una așa, pe cum o văduse la fântână; și el simția farmecul glasului ei, care sunase încă și mai dulce, pentru că ea îi mulțămise între lacrimi și pe al ochilor ei, — al acelor ochi mari, blândi, negri, în forma mandulei, pe cum sînt proprii poporului ei, — ochi, a căror privire nici chiar o imbelșugare de cuvinte de cele mai sublime nu pot să o zugrăvescă; și de o dată cu gândul la ochii aceia i-se înfățișa tot de una și o statură mare, sveltă, desfătătoare, nobilă în haîne bogate, lungi și undulătoare, care avea lipsă numai de un caracter corăspundătoriu pentru a fi mândră ca o oste cu flamuri fălăitoare, — ca și Sulamitena și în acela-și sens. Cu alte cuvinte, de câte ori se întorcea ea înaintea fantasiei lui, el, însuflețit de apropierea ei, își aducea tot de una a minte de Cântarea cântărilor lui Solomon cu totă învăpăierea ei cea pătimașe. Cuprins de ast fel de sentimente se duse, să vadă, dacă ea le corăspunde în realitate. Nu iubire îl ducea acolo, dar totuși admirare și curiositate, cari nu a rare ori prevestesc iubirea.

Locul de debarcare era simplu. El se compunea dintr'o scară scurtă și dintr'un pod, care era încunjurat de căți va stîlpi de felinare. Ben Hur se opri pe trépta cea mai de sus: îl încătușă icóna, ce se îmbia ochilor lui.

De-asupra apei celei limpedi odihnia o luntriță, ușoră ca o găoace de ou. Un Etiopean, — cărmuitorul cămălei de la fântâna Castalia, — ședea într'insa ca vislaș; îmbrăcămîntea lui cea de tot albă făcea, ca negreța pelii lui să se pară încă și mai negră. Luntrița întregă întregută era căptușită cu perini și covoré de purpură scumpă de Tir. La cărmă ședea Egiptena însă-și, învilită în șaluri de India și într'un adevărat nor de vĕluri și dantele de cele mai fine. Brațele îi erau góle până la umeri; și ele nu aveau numai

o formă de tot perfectă, ci atrăgeau și într'alte chipuri băgarea de samă asupra sa, — prin ținută, mișcări, gesturi; mănile și până și degetele erau desfătătoare și pline de espreșie; fiesce care parte a lor era de o frumșetă desevărgită. Grumaziŭ și umerii îi scutia împotriva aerului de sară o mahramă largă de dantele; dar ea nu ascundea frumșea lor.

Pe lângă strălucirea, cu care și-o clarificase în fantazie, Ben Hur nu băga în samă amănuntele frumșei ei. El sta de totului tot sub impresia aceea, și în tocmă pe cum se întâmplă, când ore cine vede o lumină orbitore, el avea un sentiment, dar nu și consciința, că vede ore ce, ori chiar putința de a descrie acest ore ce. „Ca funea cea roșie buzele tale, și vorba ta frumoasă, ca cójea rodului obrazul tŭ. Scólă-te, vino, iubita mea, frumoasa mea, porumbița mea. Că étă érna a trecut, plóea s'a dus și a mers la sine. Florile s'au ivit pe pămînt, vremea plevilei a sosit, glasul turturelei s'a aușit în pămîntul nostru.“ Acestor cuvinte din Cântarea cântărilor le corăspundea farmecul, care-l deprindea ea asupra lui.

„Vino,“ zise ea, când vădu, că el se oprește, „vino, ori apoi te privesc de un serman marinariŭ.“

Obrajiŭ îi roșiră mai tare. Dór scie ea ore ce despre viața lui petrecută pe mare? El se pogori în dată pe pod.

„Mă tem,“ zise el, după ce cuprinse loc în luntriță față în față cu ea.

„De ce?“

„Că lutrița se va cufunda cu mine,“ răspunse el suridénd.

„Mai amână-o acăsta, până vom ajunge la apă mai adăncă,“ zise ea și făcu semn Etiopénului. Acesta întinse visla în apă, și luntrița se depărta de la tĕrm.

De cum va Ben Hur și iubirea erau inimici, el nici o dată nu fusese dat mai tare în mână ei ca acuma. Egiptena ședea așa, cât el trebuia să privească la ea, în carea deja și numai în amintire se întrupa idealul, ce-l avea el despre Sulamit. Numai să-i lucască ochii ei, și atunci puteau să răsără stelele, — chiar acum începură a se arĕta pe ceriŭ, — și el nu le-ar fi băgat în samă. De s'ar fi pogorit preste tóte lucrurile noptea cu întunerecul sŭ cel mai des, privirea ei i-ar fi dat lumină. Cu adevărat, dacă omni e tiner și în ast fel de societate, dóră nici o dată nu e mai aplicat a se da de totului tot puteriŭ fantasiei, de cât pe ape liniștite, sub cerul pacinic al unei nopti calde de vară. În ore de acestea sufletul ușor sbóră făr de veste din realitate în împărăția visurilor.

„Dă-mi mie cărma,“ zise el.

„Nu,“ răspunse ea, „asta s'ar împotrivi înțelesului nostru. Nu te-am rugat ore, să mă însoțesc? Eŭ îți sînt datornică și așŭ dori, să încep a-ți plăti datoria. Tu grăescce, și eŭ voiŭ asculta, ori voiŭ grăi eŭ, și tu veŭ asculta: în privința asta hotăresce tu; ér eŭ voiŭ hotărŭ ținta noastră și calea cătră ea.“

„Și care să fie ținta noastră?”
 „Er ești îngrijat?”
 „O, frumoasă Egiptenă, dor eu am rostit
 numai întrebarea cea dintâi a orî cărui
 captiv.”

„Numesce-mă Egipt.”

„Mai bucuos te-ași numi Iras.”

„În gând fă-o, dar când grăesci cătră
 mine, zi-mi Egipt.”

„Dar Egiptul e o țară, și cuvîntul
 acesta însămulți omeni.”

„Așa e! Și ce țară!”

„Bag de samă, că noi mergem cătră
 Egipt.”

„O, de ar fi așa! Ași fi așa de veselă!”

Ea oftă la cuvintele acestea.

„Așa dar de mine nu-ți e tare,” zise el.

„O, din asta vîd, că tu nu ai fost nici
 o dată acolo.”

„Adevărat, nici o dată.”

„O, Egiptul e o țară, în care sînt numai
 fericiți, țara doririi tuturor zeilor, și el de
 aceea e binecuvîntat în chip deosebit. Acolo,
 fiule al lui Arriū, fericiții se fac îndoit feri-
 ciți, eră nefericiții rid și cântă veseli ca
 pruncii, dacă merg acolo și beu și numai o
 dată din apa cea dulce a sfîntului riū.”

„Nu sînt sêracii pe la voi în tocmăi
 ca și pe airia?”

„Chiar sêracii aū în Egipt lipsele cele
 mai puține și traiul cel mai simplu,” replică
 ea. „Ei aū o singură dorință: să primescă
 de ajuns, și cât de puțin e acêsta, un Elin
 orî un Roman nu pôte să-și închipuescă.”

„Dar eu nu sînt nici Elin nici Roman.”
 Ea rîse.

„Am o grădină de trandafiri. În mijlocul
 ei stă un pom, care face florile cele mai
 bogate. Ghîci de unde e?”

„Din Persia, din patria trandafirilor.”

„Nu.”

„Din India dară.”

„Nu.”

„O, de pe vre o insulă elină.”

„Voiu să fi-o spun; un călătoriu l-a
 găsit vesteșind lângă drum în valea Refaim.”

„O, în Iudea!”

(Va urma.)

Bibliografie.

A apărut:

Fôia pentru toți, nr. 31 cu un numărul
 cuprins: Scriitorii și artiștii nostri (M. Cohen-
 Linaru). — Ioconda de Leonardo da Vinci
 (ilustrație și explicație). — Arta și religia
 de I. Achimescu. — Fata Moșului (urmare)
 de Delavrancea. — Visuri (sonet) de G. Gr.
 Cair. — Snoavă de I. Dodon. — Tactul
 (urmare și sfârșit). — Lui Irinel (poesie) de
 Felix F. — Dreptatea cadiului de G.
 Frangopolu. — Glume. — Bicicleta și
 igiena de D. G. P. N. — Vrăjitorul alb,
 roman de Emile Richebourg (urmare). —
 La isvor (poesie) de Virgiliū Gili. — Spicuri.
 — Gândiri de D. I. Dimitrescu. — Romanul
 unui călugăr de Jean Rameau, trad. de I. S.
 Spartali (urmare). — Partea științifică. —
 Diverse. — Rețete și sfaturi.

La tipografia seminarială se află de
 vîndare:

Legile politico-bisericesci din 1894 și 1895

împreună cu respectivele ordinațiuni ministe-
 riale, traduse, edate și comentate la ordinul
 Preavenatului Consistor mitropolitan de Alba
 Iulia și Făgăraș. Prețul unui exemplar bro-
 surat e 1 fl. 20 cr. v. a. + pentru porto 10 cr.

Creдем, că nu mai e lipsă, ca să atra-
 gem atențiunea clerului nostru asupra acestui
 op. Fără de cartea acêsta nici un preot nu
 pôte, să se acomodeze în deosebitele sale
 agende, după-ce prin legile politico-bisericesci
 s'au schimbat tôte raporturile de drept pri-
 vitor la căsătorie. Tocmai de aceea credem,
 că nu va fi oficiu preotesc, din care să lip-
 sescă acêsta carte, în care se află tôte cele,
 de câte are trebuință preotul în urma situa-
 ționii nouă create prin legile aceste.

Instituțiunile calvinesci

în biserica românească din Arde!,
 fazele lor în trecut și valôrea în presente.

Studiū istorico-canonice de Dr. Ale-
 sandru Grama. — Opul constă din
 XVI+476 pag. 8° mare și se pôte pro-
 cura cu prețul de 3 fl. la Tipografia
 seminarială în Blaș (Balázsfalva).

Editor și redactor răspundător:

Dr Victor Szmigelski.

*****

Nr. 1084 — 1897.

Concurs.

Din fundațiunea repausatului Mitropolit
 Dr Ioan Vancea numită „Cassa archidiece-
 sană” în sensul pctului IX §. 9. din literile
 fundamentale, se publică concurs la 6 ajutôre
 de câte 25 fl. pentru 6 învețacei de măies-
 trie, — la un ajutor de 40 fl. pentru un
 învețacel, care se face sodal, — și un ajutor
 de 57 fl. 25 cr. pentru un sodal, care se
 face măiestru. —

Doritorii de a câștigă din ajutôrele
 aceste aū să-și trimită până la 10 August
 n. 1897. rogările la acest Consistor. —

Rogările se fie proveșute cu următôrele
 documente:

1. Carte de botez spre a adeveri,
 că sînt fii Archidiecesei gr. cat. de Alba-
 Iulia și Făgăraș. Fiii celor alalte diecese
 gr. cat. române numai întru acel cas pot
 concurge, dacă vor dovedi că sînt consăngenii
 cu fundatorul.

2. Testimoniu de paupertate. —

3. contract cu măiestru, la care învață,
 respective document de la măiestru, la care
 lucră că sodal.

4. atestat de la parochul gr. cat. local
 despre frecuentarea bisericii și a școlii de
 repetițiune. —

Se observă, cumcă zidarii, bârdașii, și
 pălerii vor avé preferință. —

Blaș din ședința consistorială ținută în
 10 Iuliu 1897. —

Victor Mihályi

Archiepiscop și Mitropolit de
 Alba-Iulia și Făgăraș.

(19) 3—3

Nro 667/1897.

(20) 2—2

Concurs.

Pentru ocuparea postului al 3-lea de
 învețătoriu la școla comunală din Veștem
 se escrie prin acêsta concurs.

Dotățiunea:

Salariū fics anual 300 fl.

Relut de lemn 24 fl. și quartir natural
 în edificiul școlei, precum și folosirea unei
 părți din grădina școlei.

Concurenții aū a-și așterne suplicile,
 — instruate cu atestatul de calificățiune,
 atestat despre portarea morală și atestat,
 cumcă posed limba română perfect în scris
 și cuvânt, — cel mult până în 10 August
 1897 st. n. la subscrisul.

Veștem în 17 Iuliu 1897.

Eforia școlară.

Nicolaū Hurubean
 președinte.

Nro 3615—1897.

(21) 2—2

Publicare de concurs.

Din fundațiunea fericitului Mitropolit
 Dr Ioan Vancea numită „Seminariul junimii
 române greco-catolice studiose în Blaș” a de-
 venit vacant 1 stipendiū, pentru a cărui
 conferire se deschide concurs sub următôrele
 condițiuni:

1. Stipendiul este de 100 fl., se com-
 puta în cuota de întreținere în „Seminariul
 junimii” a respectivului alumn (Lit. fund. §. 3);

2. La stipendiul acesta pot concurge
 „tineri studioși în gimnasiul din Blaș, născuți
 din părinți credincioși ai Archidiecesei gr.
 catolice de Alba-Iulia și Făgăraș, sau de
 origine consăngenii sau afinii ai fundatorului,
 chiar și dacă acestia ar fi domiciliați airea,
 dar fiii lor vor studia în Blaș” (Lit. fund.
 §. 1);

3. Consăngenii fundatorului aū pre-
 ferința, apoi caeteris paribus fiii de preoți
 archidieceșani, — „cari înse vor fi mai buni,
 între toți, se vor primi, chiar și dacă ar fi
 fii credincioșilor din clasa cea mai de jos”
 (Lit. fund. §. 5);

4. De ôre ce din stipendiul acesta se
 pot împărțasi numai alumnii de ai „seminariului
 junimii”, urmêză de sine, că acel tiner care
 din cauze sanitare, ori pentru defecte con-
 statate cu ocaziunea visitării medicale, carea
 se face la începutul anului școlastic, nu va
 fi primit în „seminariul junimii”, acela nu se
 va puté bucura de stipendiū.

5. Concursurile se vor instrui cu carte
 de botez, testimoniu școlastic și eventual și
 cu atestat de consăngenitate ori afinitate.

6. Concursurile trebuie să între la acest
 Consistor cel mult până în 10 August n. 1897.

Blaș. din ședința consistorială ținută
 în 24 Iuliu 1897.

Victor Mihályi

Archiepiscop și Mitropolit de
 Alba-Iulia și Făgăraș.

Nro 3609—1897.

(22) 2—2

Concurs.

În conformitate cu ordinațiunea Esce-
 lenței Sale Domnului Ministru de culte și
 instrucțiunea publică de dto 12 Iuliu 1897
 Nr. 42370 se aduce prin acêsta la cunoștință,
 că în institutul surdo-muților din Cluș a
 devenit vacant un loc fundațional, la care
 are drept de a candida subscrisul Archiepiscop.

La acest loc fundațional aū drept se
 concurgă prunci surdo-muți fără deosebire de
 sex, religione și naționalitate, dacă sînt
 născuți în Transilvania.

Cel ce obține locul fundațional, capêta
 în institut locuință, provisiune întregă și
 instrucțiune gratuit.

La locul fundațional pot concurge nu
 numai începătorii, ci și aceia, cari nu și-aū
 terminat încă cursul în institutul surdo-
 muților.

Cererile trebuie să se înainteze la sub-
 scrisul Archiepiscop cel mult până în 20
 August n. 1897.

La concurs trebuie să se alătore următô-
 rele documente: atestat de botez (de nascere),
 de vaccinare, de paupertate și atestat me-
 dical. Dacă concurentul a mai fost în vre
 o școlă de surdo-muți, trebuie se alătore și
 atestatul școlariū, dacă înse este numai
 începătoriu, atunci trebuie se alătore și un
 atestat de la direcțiunea institutului de surdo-
 muți din Cluș, că este apt de a fi instruit.
 Formularele de atestat medical se pot capêta
 de la comisiunea institutului de surdo-muți
 din Cluș (a siketnémák kolozsvári országos
 intézetének felügyelő bizottsága).

Blaș. din ședința consistorială ținută
 în 27 Iuliu 1897.

Victor Mihályi

Archiepiscop și Mitropolit de
 Alba-Iulia și Făgăraș.

*****